

การบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

The management of the bachelor of education curriculum in Innovation and
Computer Education, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

ปิยะนันท์ ปลื้มโชค¹, วสันต์ ศรีหิรัญ^{2*}, ทศพล สิทธิ³, ณฤดี เนตรโสภา⁴, มนต์ชัย เทียนทอง⁵
Piyanan Pluemchok¹, Wason Srihirun^{2*}, Tossapol Sitti³, Narudee Netsopha⁴, Monchai Tiantong⁵

^{1,2,3,4,5}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3,4,5}Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding author's e-mails: Namneung@snru.ac.th¹, Wason.nu@gmail.com^{2}, Tossapol.s@snru.ac.th³,
narudee@snru.ac.th⁴, drmonchai@gmail.com⁵

Received: April 12, 2025

Revised: April 19, 2025

Accepted: April 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษา และ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 344 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารหลักสูตร โดยแบบสอบถามแต่ละชุดมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.00 และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ 1.1) นโยบาย หลักการ และแนวคิด การบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 1.2) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหารตามวงจร PDCA สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 1.3) ประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตร และ 1.4) แผนการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร 2) การศึกษาประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตร พบว่า หลักสูตรสามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ตามแผนที่

กำหนด ร้อยละของการสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 85.71–94.29 ร้อยละของการออกกลางคันอยู่ระหว่าง 5.71–16.67 และ ภาวะการมีงานทำของนักศึกษา อยู่ที่ร้อยละ 100.00 และ 3) ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารหลักสูตร พบว่า กลุ่มอาจารย์โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มนักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, การจัดการเรียนรู้, วิชาชีพครู, หลักสูตรครุศาสตร์, วงจร PDCA

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the curriculum management model of the Bachelor of Education Program in Innovation and Computer Education at Sakon Nakhon Rajabhat University, 2) investigate the effectiveness of the curriculum management, and 3) explore the stakeholders' opinions towards the curriculum management. The target group of this research consisted of stakeholders who participated in the curriculum design and development, categorized into three groups: program instructors, students, and employers of graduates. A total of 344 participants were selected through purposive sampling. Research instruments included interview form and questionnaire assessing opinions on curriculum management. The content validity of the questionnaires ranged from .67 to 1.00. The statistics used in the research included percentage and mean. The research showed that 1) the curriculum management model of the Bachelor of Education Program in Innovation and Computer Education at Sakon Nakhon Rajabhat University had four parts: 1. 1) policies, principles and concepts, and the management of a quality curriculum that is efficient and effective, 1.2) management process that includes resources, following the PDCA cycle, and support for learning; 1.3) curriculum management effectiveness, and 1.4) complete educational plan for the entire program, 2) Regarding the effectiveness of curriculum management, the program was able to admit students according to the planned capacity. The graduation rate ranged from 85.71% to 94.29%, the dropout rate ranged from 5.71% to 16.67%, and the employment rate of graduates was 100%, and 3) The stakeholders' opinions showed that instructors were highly satisfied, employers of graduates expressed the highest level of satisfaction, and students reported a high level of satisfaction overall.

Keywords: curriculum management, learning management, teaching profession, education curriculum, PDCA cycle

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้ยกระดับการผลิตครูให้มีคุณภาพ และเป็นไปตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา (4 ปี) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562 เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ได้ร่วมออกแบบและวางแผนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งเน้นให้เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตครู มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานวิชาชีพครู ภายใต้การตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม อันเป็นการพัฒนาผู้เรียนซึ่งจะเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ และตอบสนอง

ความต้องการของสังคมและท้องถิ่น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้ปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษา และคอมพิวเตอร์ศึกษา หรือ ค.บ. สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา เป็นหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพ จัดการศึกษา 4 ปี โครงสร้างหลักสูตร ได้ออกแบบจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดรวม 137 หน่วยกิต ที่ประกอบด้วย 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 101 หน่วยกิต โดยเป็น กลุ่มวิชาเอกบังคับ 43 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเอกเลือก 21 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพครู 37 หน่วยกิต 3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เห็นชอบและอนุมัติหลักสูตร ในการประชุมครั้งที่ 4/2562 วันที่ 26 เดือนเมษายน พ.ศ. 2562 โดยหลักสูตรได้เปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2562 เป็นต้นมา (คณะครุศาสตร์, 2562)

จากการที่สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครได้เห็นชอบและอนุมัติหลักสูตร แม้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา จะได้รับการปรับปรุงและดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี 2562 แต่ยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกที่วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรในลักษณะองค์รวม ที่เชื่อมโยงทั้งบริบท นโยบาย กระบวนการจัดการ และผลลัพธ์ของหลักสูตร โดยเฉพาะการใช้กรอบแนวคิด PDCA ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนในระดับหลักสูตร ซึ่งถือเป็นเครื่องมือบริหารคุณภาพที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษาครั้งนี้จึงมีความจำเป็นเพื่อออกแบบและวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับสมรรถนะและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรม

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 เป็นหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพ จัดการศึกษา 4 ปี (คณะครุศาสตร์, 2562) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีคุณลักษณะ 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ทางการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศ 2) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรทางด้าน การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาที่จะส่งผลให้ครู มีความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษาของชาติ 3) เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการและวิชาชีพ มีความอดทนใจกว้าง และมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพครูอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครู 4) เป็นผู้มีความรอบรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่สำหรับการประกอบวิชาชีพหรือการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปในอนาคต และ

5) มีศักยภาพที่จะพัฒนางานในหน้าที่และเส้นทางวิชาชีพให้มีความก้าวหน้าเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิ โดยในระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดเป้าหมายและดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะครบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การศึกษาผลการดำเนินงานของหลักสูตร ได้นำแนวคิดของ PDCA หรือที่รู้จักกันในชื่อ Deming Cycle หรือ วงจรเดมมิง เป็นเครื่องมือบริหารคุณภาพที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในกระบวนการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) โดยวิเคราะห์การบริหารจัดการหลักสูตรใน 4 ขั้นตอนหลัก คือ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) และ Act (ปรับปรุง) การใช้วงจร PDCA โดยเป็นแนวทางการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ (Imai, 1986) จากการที่สถาบันการศึกษาได้มีการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ การทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนและถูกต้อง ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ ระบบบริหารจัดการหลักสูตรที่ดีจึงต้องเป็นระบบที่มีคุณภาพ เมื่อนำไปปฏิบัติจริงจะต้องทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนและทุกคน ทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจและช่วยกันทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มเต็มผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นการจัดการหลักสูตรที่เป็นวิธีการเชิงระบบ (system approach) ร่วมกับวงจรคุณภาพ (PDCA) และการเตรียมความพร้อมหลักสูตรให้เข้ากับศตวรรษใหม่ เพื่อการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ที่จะสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้รอบรู้ทั้งด้านวิชาการ และรอบรู้ความเป็นไปของโลกในทุก ๆ ด้าน (ศศิณัฐ สุวรรคบุรานุรักษ์ และอดิยศ สุวรรคบุรานุรักษ์, 2558)

การศึกษาผลการดำเนินงานของหลักสูตรได้นำประเด็นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นการพัฒนาหลักสูตร ดังจะเห็นได้จากลิขิตกุล กุลรัตน์รักษ์ และอัจฉรา ไชยปถัมภ์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยสมรรถนะ 77 สมรรถนะ มีสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นจำนวน 31 สมรรถนะ โดยสมรรถนะที่นิสิต นักศึกษา ครู ครอบได้รับการพัฒนามากที่สุด 5 อันดับคือ พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน และพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความ เป็นครูสากล และงานวิจัยของขอบฟ้า จันทร์เจริญ และคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะ ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้าในการผลิต กระบวนการผลิต ผลผลิตจากการผลิต ผลสะท้อนกลับจากการผลิต และมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะ ผลการประเมินแนวทางทั้ง 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่าทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่นำมาส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนา นักศึกษาครู ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของภัทรวรรณ ไชยภักดิ์ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการประเมินสมรรถนะครูตามแนวศาสตร์พระราชา ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมิน

แบบทฤษฎีเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินสมรรถนะประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์การประเมิน สิ่งที่มีประเมิน ผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน ผู้ใช้ผลการประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน การรายงานผลการประเมิน และขั้นตอนการใช้รูปแบบการประเมิน ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum: CBC) เป็นแนวโน้มสำคัญในยุคปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (Mulder, 2017) และการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในโลกแห่งการทำงาน อีกทั้งงานวิจัยของกานต์ธิดา บุญมา (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ และ 4) การวัดและประเมินผลรูปแบบ และงานวิจัยของไล ธรรมวาจา และสมศิริ สิงห์ลพ (2567) ได้ศึกษา 3-ACTIVE: แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 (4Cs) ตามแนวคิด 3-ACTIVE ประกอบด้วย Active Learning, Active Learner และ Active Teacher ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนตลอดชีวิตและมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นแนวทางสำคัญที่หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตควรส่งเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู งานวิจัยของ Stoll et al. (2006) พบว่า PLC ที่มีประสิทธิผลจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การแบ่งปันวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การทำงานร่วมกัน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากผู้นำทางวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนและชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะการสอนและความมั่นใจของนักศึกษาครู โดยเฉพาะเมื่อมีการออกแบบกระบวนการนิเทศที่มีโครงสร้างและการสะท้อนผลร่วมกัน (Ambrosetti, Knight, & Dekkers, 2014) ขณะเดียวกัน นักศึกษาคูรูยังเผชิญกับความท้าทายในการสร้างอัตลักษณ์วิชาชีพและการปรับตัวในบทบาทของผู้สอน ซึ่งการได้รับการสนับสนุนจากครูพี่เลี้ยงและชุมชนการเรียนรู้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพและความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์ (Izadinia, 2015)

สำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล งานวิจัยของ Tondeur et al. (2017) ระบุว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลควรมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ

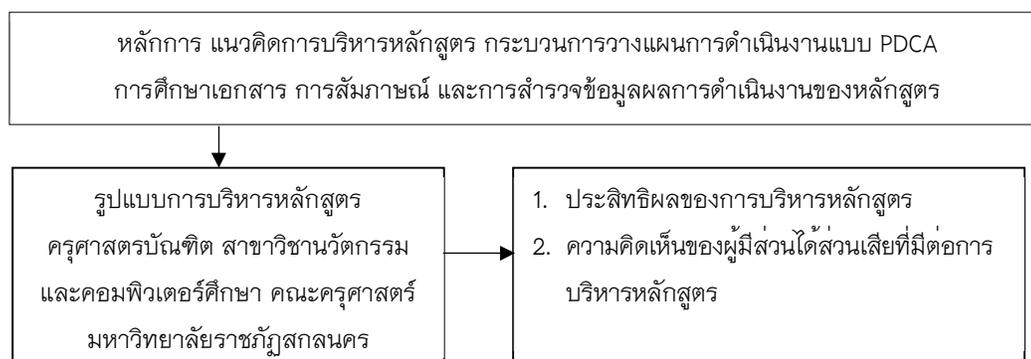
ในด้านการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครู งานวิจัยของ Day (2012) ชี้ว่าครูที่มีความรักในวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและผู้อื่น จะสามารถสร้างผลลัพธ์ทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยจะเห็นได้ว่าการบริหารหลักสูตร จำเป็นต้องมีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการบริหารหลักสูตร การบวนการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะต้องให้กับนักศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาให้เป็นที่พึงประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้นำประเด็นขอการบริหารจัดการหลักสูตรตามวงจร PDCA มาเป็นกรอบในการศึกษาองค์ประกอบการดำเนินงานของ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีการดำเนินงานและมีผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์การพัฒนาหลักสูตร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยเป็นการนำ หลักการ แนวคิดการบริหารหลักสูตรจากงานวิจัย มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยกระบวนการวางแผนการดำเนินงานแบบ PDCA วงจรการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานของหลักสูตร จากการศึกษารายงานการประกันคุณภาพการศึกษา การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร การศึกษาผลการดำเนินงานของหลักสูตร และสอบถามความต้องการของนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีดำเนินการศึกษาเอกสารรายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สัมภาษณ์นักศึกษาปัจจุบัน และสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและศิษย์เก่า นำมาสรุปประเด็นการบริหารหลักสูตร และรายงานประสิทธิผลการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 อาจารย์ประจำ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจงเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาของหลักสูตร

1.2 นักศึกษา จำนวน 4 คน เลือกแบบเจาะจงเป็นนักศึกษาที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมมดโต๋ซอน ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ชั้นปีละ 1 คน

1.3 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 93 คน เลือกแบบเจาะจงเป็นบุคลากรในโรงเรียนหรือสถานประกอบการที่เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นขึ้นไป หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพี่เลี้ยงของบัณฑิตที่เข้าทำงานในหน่วยงานนั้น ๆ

1.4 นักศึกษา จำนวน 242 คน เลือกแบบเจาะจงเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 ของแต่ละปีการศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการปัจฉิมนิเทศที่หลักสูตรจัดขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบเครื่องมือการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ประเด็นการบริหารจัดการหลักสูตรตามกระบวนการ PDPA ดำเนินการอย่างไร และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ก่อนนำไปเก็บข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ถือว่าใช้ได้ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2545)

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารหลักสูตร จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของวรวิภา อารีราษฎร์ (2556) นำผลที่ได้มาคำนวณและแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์และคานัน (Best & Khan, 1998) สำหรับแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่าใช้ได้ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2545)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัย ดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำต่อการบริหารหลักสูตร และสัมภาษณ์นักศึกษา จำนวน 4 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตร จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2565 โดยใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารหลักสูตร จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยในแต่ละส่วน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร โดยแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารหลักสูตร ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยแสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำ นักศึกษา และศิษย์เก่า มาสรุปรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตร แสดงดังภาพที่ 2 และตาราง 1

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา

จากภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย หลักการ และแนวคิด การบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาครูตามแนวทางของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง โดยมีจุดเน้นเพื่อการพัฒนาครูมืออาชีพ ที่เป็นจุดเน้นของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่นำแนวคิดการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ เป็นแนวทางในการออกแบบการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า คือ นักเรียนที่มีความพร้อมเข้าศึกษา สอบผ่านข้อสอบวัดคุณลักษณะ ความเป็นครู และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการคัดเลือกของมหาวิทยาลัยกำหนด และครูพี่เลี้ยงมืออาชีพ ที่อยู่ในโรงเรียนเครือข่าย 2) กระบวนการบริหารที่สำคัญหลักสูตรได้ใช้กระบวนการตามวงจร PDCA ที่ประกอบด้วย P: วางแผนจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบเชิงรุก การเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งออนไลน์และในชั้นเรียน D: จัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการพัฒนาครูมืออาชีพ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร C: จัดกิจกรรม

รวมพลังมดใต้ขอน และ A: จัดกิจกรรมการนิเทศติดตามแบบสร้างสรรค์ 3) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย สื่อเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เครือข่ายสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาครูมืออาชีพ และ นวัตกรรม การเรียนรู้ครูมืออาชีพที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนร่วมกันพัฒนาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ในแต่ละรายวิชา องค์กรประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลของหลักสูตร จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) จำนวนนักศึกษาที่เข้ารับ ตามแผนการรับ จำนวนนักศึกษาคงอยู่เพิ่มขึ้น และจำนวนนักศึกษาลาออกกลางคันลดลง 2) จำนวนผู้เรียนสำเร็จ การศึกษาในระยะเวลาที่กำหนดมีแนวโน้มดีขึ้น 3) จำนวนบัณฑิตมีงานทำไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 4) ระดับความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารหลักสูตร 5) ผลการประเมินการประกันคุณภาพของหลักสูตรมีผลการดำเนินงาน ในระดับดี และ 6) ระดับความพึงพอใจของโรงเรียนเครือข่ายต่อนักศึกษาครูไม่น้อยกว่า 4.00 และ องค์กรประกอบที่ 4 แผนการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร รวมทั้งสิ้น 137 หน่วยกิต ปีการศึกษาที่ 1-3 จัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน จำนวน 20-22 หน่วยกิต สำหรับปีที่ 4 นักศึกษาออกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนจัดการเรียนการสอนภาคเรียนละ 6 หน่วยกิต แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 รายละเอียดรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตร จำแนกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	รายละเอียด
1. นโยบาย หลักการ และแนวคิด	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาครูตามแนวทางมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง - การพัฒนาครูมืออาชีพตามจุดเน้นของคณะครุศาสตร์ - การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 - การส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ
2. การบริหารจัดการ	<p>ปัจจัยนำเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาที่มีความพร้อม ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ - ครูที่เลี้ยงมืออาชีพในโรงเรียนเครือข่าย <p>กระบวนการบริหารตามวงจร PDCA</p> <p>P: วางแผนจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบผสมผสาน</p> <p>D: จัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นพัฒนาครูมืออาชีพ</p> <p>C: จัดกิจกรรมรวมพลังมดใต้ขอน</p> <p>A: จัดกิจกรรมนิเทศติดตามแบบสร้างสรรค์</p> <p>สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อเทคโนโลยีและเทคโนโลยีดิจิทัล - เครือข่ายสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาครูมืออาชีพ - นวัตกรรมการเรียนรู้ครูมืออาชีพ
3. ประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนนักศึกษาที่เข้ารับตามแผน นักศึกษาคงอยู่เพิ่มขึ้น อัตราการออก กลางคันลดลง - จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนดมีแนวโน้มดีขึ้น - บัณฑิตมีงานทำไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 - ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด - ผลการประเมินประกันคุณภาพหลักสูตรอยู่ในระดับดี - ความพึงพอใจของโรงเรียนเครือข่ายต่อนักศึกษาครูไม่น้อยกว่า 4.00

ตาราง 1 (ต่อ)

4. แผนการจัดการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างหลักสูตร 137 หน่วยกิต - ชั้นปีที่ 1-3 (จัดการเรียนการสอนภาคเรียนละ 20-22 หน่วยกิต) - ชั้นปีที่ 4 (ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ภาคเรียนละ 6 หน่วยกิต) - หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต - หมวดวิชาเฉพาะด้าน 101 หน่วยกิต (วิชาเอกบังคับ 43 หน่วยกิต วิชาเอกเลือก 21 หน่วยกิต วิชาชีพรู 37 หน่วยกิต) - หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต
----------------------	---

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายที่เน้นการพัฒนาครูมืออาชีพ ด้านการบริหารจัดการที่ใช้วงจร PDCA ในการขับเคลื่อน ด้านประสิทธิผลที่มุ่งเน้นคุณภาพบัณฑิต และด้านแผนการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้างชัดเจน

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากกรวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตร สรุปประสิทธิผลในการดำเนินงานของหลักสูตร ได้แก่ การรับนักศึกษาตามแผนการรับที่กำหนด การสำเร็จการศึกษาและภาวะการมีงานทำ แสดงดังตาราง 2 และ ตาราง 3

ตาราง 2 การรับนักศึกษาของหลักสูตร

ปีที่ เข้าศึกษา	แผน การรับ	จำนวนที่ รายงานตัว	จำนวนที่สำเร็จการศึกษา		จำนวนที่ออกกลางคันชั้นปีที่					
			จำนวน	ร้อยละ	1	2	3	4	รวม	ร้อยละ
2562	30	30	27	90.00	1	2	-	-	3	10.00
2563	30	35	33	94.29	-	1	1	-	2	5.71
2564	30	36	28	77.78	5	1	-	-	6	16.67
2565	30	42	36	85.71	2	3	1	-	6	14.29
รวมทั้งสิ้น	120	143	124	86.71	8	7	2	-	17	11.89

จากตาราง 2 พบว่า หลักสูตรสามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ตามแผนที่กำหนด โดยมีจำนวนมากกว่าที่กำหนดในแผนรับ ซึ่งจำนวนดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ร้อยละของการสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 85.71-94.29 และร้อยละของการออกกลางคันอยู่ระหว่าง 5.71-16.67 โดยส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาจะออกกลางคันในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ตามลำดับ

ตาราง 3 การสำเร็จการศึกษาและภาวะการมีงานทำของนักศึกษา

ปีที่เข้า ศึกษา	จำนวน รับเข้า	สำเร็จ การศึกษา	การมี งานทำ	ประกอบ อาชีพอิสระ	เป็นผู้ ประกอบการ	ศึกษา ต่อ	รวมการมีงานทำ	
							จำนวน	ร้อยละ
2562	30	27	27	0	0	0	27	100.00 %
2563	35	33	31	1	1	0	33	100.00 %
2564	36	28	27	1	0	0	28	100.00 %
2565	42	36	35	1	0	0	36	100.00 %
รวมทั้งสิ้น	143	124	120	3	1	0	124	100.00 %
ร้อยละ	-	86.71	96.77	2.42	.81	0.00	-	100.00 %

จากตาราง - พบว่า ภาวะการมีงานทำของนักศึกษา อยู่ที่ร้อยละ 100.00 นักศึกษาของหลักสูตรมีงานทำทุกคน หลังสำเร็จการศึกษา มีประกอบอาชีพอิสระ และเป็นผู้ประกอบการในบางส่วน

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร แสดงดังตาราง 3 และ ตาราง 4

ตาราง 4 ความพึงพอใจของอาจารย์ต่อการบริหารหลักสูตร

ความพึงพอใจอาจารย์ต่อการบริหารหลักสูตร	ปีการศึกษา			
	2562	2563	2564	2565
1. ระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร	4.12	4.15	4.35	4.40
2. ระบบการบริหารอาจารย์	4.15	4.20	4.30	4.32
3. ระบบการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์	4.12	4.10	4.20	4.23
4. การส่งเสริมอาจารย์ให้มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น	4.25	4.20	4.40	4.50
5. การส่งเสริมอาจารย์ให้มีตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น	3.97	4.00	4.10	4.20
6. การส่งเสริมอาจารย์ในการเผยแพร่ผลงานวิชาการ	3.90	3.92	3.94	4.00
โดยรวม	4.09	4.10	4.22	4.28
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มาก	มาก	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของอาจารย์ต่อการบริหารหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.09-4.28) โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารหลักสูตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

ตาราง 5 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและนักศึกษา

รายการความพึงพอใจ	ปีการศึกษา				เฉลี่ย โดยรวม
	2562	2563	2564	2565	
1. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต	4.68	4.64	4.55	4.48	4.59
2. ความพึงพอใจของนักศึกษา	4.39	4.37	4.31	4.30	4.34

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.59) เมื่อพิจารณาในแต่ละปีการศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 4.48-4.68 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตมีแนวโน้มไม่คงที่ และความพึงพอใจของนักศึกษา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.34) เมื่อพิจารณาในแต่ละปีการศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 4.30-4.39 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษามีแนวโน้มไม่คงที่

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ 1) นโยบาย หลักการ และแนวคิด การบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 2) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหารตามวงจร PDCA สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 3) ประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตร และ 4) แผนการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐาน TQF (Imai, 1986) ที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรือคณะกรรมการบริหารหลักสูตรต้องวางแผนการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนดโดยมีการวางแผนการดำเนินงาน และมีการทบทวนอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ PDCA สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิณีฐ์ สรรคบุรานุรักษ์ และอติยศ สรรคบุรานุรักษ์ (2558)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตร พบว่า หลักสูตรสามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ตามแผนที่กำหนด ร้อยละของการสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 85.71-94.29 และร้อยละของการออกกลางคันอยู่ระหว่าง 5.71-16.67 และภาวะการมีงานทำของนักศึกษา อยู่ที่ร้อยละ 100.00 จะเห็นได้ว่ากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีการวางแผน การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมวิชาชีพครู การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของขอบฟ้า จันทร์เจริญ และคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครู ที่มีปัจจัยสำคัญคือ ปัจจัยนำเข้าในการผลิต กระบวนการผลิต ผลผลิตจากการผลิต ผลสะท้อนกลับจากการผลิต และมาตรฐานความรู้วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ

3. ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารหลักสูตร พบว่า กลุ่มอาจารย์โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มนักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการดำเนินงานของหลักสูตร พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้มีกระบวนการและแนวทางการดำเนินงานที่ยึดหลักตามแนวทางการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครู (ขอบฟ้า จันทร์เจริญ และคณะ, 2564) มีการกำหนดสมรรถนะของผู้เรียน (ภัทวรรณ ไชยภักดิ์, 2565) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (กานต์ธิดา บุญมา, 2566) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุค

ปัจจุบันมุ่งเน้นการบูรณาการทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตลาดแรงงานและภาคธุรกิจ (Mulder, 2017) โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยี (Voogt & Roblin, 2012; วิไล ธรรมวาจา และสมศิริ สิงห์ลพ, 2567) นอกจากนี้ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentoring) เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการสอนและสมรรถนะวิชาชีพของนักศึกษาครู (Stoll et al., 2006; Ambrosetti, Knight, & Dekkers, 2014) ขณะเดียวกัน การพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาครูสามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tondeur et al., 2017) รวมถึงการส่งเสริมคุณลักษณะและจิตวิญญาณความเป็นครู เช่น ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น และจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพครู (Day, 2012) ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้นักศึกษาครูสำเร็จการศึกษาและมีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ตลอดจนได้รับความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการหลักสูตร

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยมีการออกแบบและพัฒนาโมเดลการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้ 1) นโยบาย หลักการ และแนวคิดการบริหารหลักสูตร เป็นการวางรากฐานแนวทางการบริหารหลักสูตรให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล โดยอิงจากแนวคิดทางการศึกษาและนโยบายของสถาบัน ตลอดจนจุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน 2) กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา รวมถึงการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการแบบ PDCA (Plan-Do-Check-Act) พร้อมทั้งการจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลลัพธ์หรือประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตร เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารหลักสูตรในเชิงรูปธรรม อาทิ ความสามารถในการรับนักศึกษาได้ตามแผน การสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด อัตราการมีงานทำของบัณฑิต รวมทั้งความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต และ 4) แผนการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร เป็นการกำหนดกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงระหว่างรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ และผลลัพธ์ที่คาดหวังอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างครบถ้วน ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตร พบว่า หลักสูตรสามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ตามแผนที่กำหนด การสำเร็จการศึกษา ภาวการณ์มีงานทำของนักศึกษา และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตร ทั้งกลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และกลุ่มนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสาร รายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตร ร่วมการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาสรุปรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา นวัตกรรมและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่มีองค์ประกอบสำคัญในการบริหารหลักสูตร จาก

การศึกษาพบว่า มีการติดตามข้อมูลภาวะการปฏิบัติงานทำของนักศึกษา และความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญซึ่งหลักสูตรนำมาออกแบบการบริหารจัดการและมีการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ ส่งผลต่อภาวะการปฏิบัติงานทำของนักศึกษา ถึงแม้ว่าความพึงพอใจของนักศึกษบางกลุ่มอาจจะลดลง แต่ผลที่ได้จากนายจ้าง สถานประกอบการและโรงเรียนให้ความสำคัญกับผลที่เกิดกับนักศึกษา ในกระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับนักศึกษาเป็นสำคัญ รูปแบบที่กล่าวมาจึงเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการทำงาน โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพครู ควรเน้นการบูรณาการสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ทั้งทักษะการสอนและทักษะการบริหารจัดการในบริบทของโรงเรียนและชุมชน (Mulder, 2017) นอกจากนี้ การนำแนวคิดการประเมินหลักสูตรตามกรอบมาตรฐาน เช่น AUN-QA หรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) มาใช้ในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของหลักสูตร จะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เน้นการบูรณาการสมรรถนะทั้งด้านการสอนและการบริหาร รวมถึงการประเมินผลตามมาตรฐานสากล เพื่อยกระดับคุณภาพบัณฑิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและมาตรฐานวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ธิดา บุญมา. (2566). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช*.
- ขอบฟ้า จันทร์เจริญ, วราภรณ์ ไทยมา และภัทรวดี มากมี. (2564). แนวทางการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะ. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(1), 127-142.
- คณะครุศาสตร์. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการและคอมพิวเตอร์ศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565, 9 กันยายน). รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา. 139(พิเศษ 212 ง), 35-36.
- ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552, 16 กรกฎาคม). แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. ราชกิจจานุเบกษา. 126(พิเศษ 125 ง), 17-19.
- ภัทรวรรณ ไชยภักดี. (2565). *การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูตามแนวศาสตร์พระราชชา ของนักศึกษาคูในมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินแบบทฤษฎีเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). *การออกแบบและพัฒนาออร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- ลิขิตกุล กุลรัตน์รักษ์ และอัจฉรา ไชยูปถัมภ์. (2559). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์*, 44(3), 176–193.
- วิไล ธรรมวาจา และสมศิริ สิงห์หลพ. (2567). 3-ACTIVE: แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 12(2), 1–13.
- วโรปภา อารีราษฎร์. (2556). การพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการศึกษา. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ศศิณัฐ สุรรคบุรานุรักษ์ และอติยศ สุรรคบุรานุรักษ์. (2558). การบริหารจัดการหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ห้องเรียน ที่กว้างเท่ากับโลก. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 10(28), 1–14.
- Ambrosetti, A., Knight, B. A., & Dekkers, J. (2014). Building capacity in mentoring new teachers: An action research model for professional learning. *Australian Journal of Teacher Education*, 39(7), 126–143. <https://ro.ecu.edu.au/ajte/vol39/iss7/8/>.
- Best, J. W & Khan, J. V. (1998). *Research in Education*. (8th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Day, C. (2012). The new lives of teachers. *Teacher Education Quarterly*, 39(1), 7–26. <https://www.jstor.org/stable/23479681>.
- Imai, M. (1986). *Kaizen: The key to Japan's competitive success*. New York: McGraw–Hill.
- Izadinia, M. (2015). A review of research on student teachers' professional identity. *British Educational Research Journal*, 41(4), 592–617. <https://bera-journals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/berj.3168>
- Mulder, M. (2017). *Competence-Based Vocational and Professional Education: Bridging the Worlds of Work and Education*. Springer. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-41713-4>.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221–258. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10833-006-0001-8>.
- Tondeur, J., van Braak, J., Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. (2017). Understanding the relationship between teachers' pedagogical beliefs and technology use in education: A systematic review of qualitative evidence. *Educational Technology Research and Development*, 65, 555–575. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11423-016-9481-2>.
- Voogt, J., & Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies*, 44(3), 299–321. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00220272.2012.668938>.